

Vetőmag

XIX. évfolyam, 2012. 2. szám

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács folyóirata

A tartalomról

A vetőmagágazat stratégiája	2
Fókuszban a vetőmagcsávázás	5
Egy cívis cég a cívis városból	6
A nemesítés művészet is	8
„Magamat egy közvetítőnek tartom”	10

A vetőmagágazat stratégiája

A VSZT vezetése már régen megfogalmazta azt az igényt, hogy a vetőmagágazatnak legyen egy szerkezetében és tartalmában egységes, a teljes iparág közös érdekeit megjelenítő stratégiája. Az elmúlt időszakban az ágazatot ért negatív hatások tovább erősítették egy olyan stratégia kialakításának szükségességét, amely demonstrálni képes a vetőmagágazat valódi értékeit, a mezőgazdaságra gyakorolt pozitív hatását. A Stratégia Alkotó Munkacsoport tagjainak kiválasztásakor az elsősorú szempont az volt, hogy minden szekció, termékpálya, valamint cégforma képviseltetve legyen; tehát a teljes ágazat érdekeit reprezentálja a csoport, minden szereplő nézőpontjából megvilágítható legyen egy-egy kérdés.

A stratégiaalkotás lépései

A munkamenet meghatározását követően a titkárság összegyűjtötte, kérdőív formájában felmérte és összesítette az ágazatot jellemző adatokat, sarokszámokat. Az adatgyűjtésből származó információk rendkívül hasznosnak bizonyultak, közzétételüket követően számos média, még a Vidékfejlesztési Minisztérium is felhasználta kommunikációjában (Vetőmag 2011/3). Egyúttal a kérdőív lehetőséget biztosított arra is, hogy a tagság megfogalmazza véleményét arra vonatkozóan, hogy min kellené változtatni, mely területeken van szükség egységes ágazati fellépésre. Ezzel a lehetőséggel a tagság 35%-a élt.

A vélemények összesítése után a

munkacsoport kiemelte a legfontosabb jellemzőket, és összeállította a vetőmagágazat SWOT és PESTEL analízisét, amelyek a későbbiekben a stratégiai célok meghatározásának alapjául szolgáltak. Az összegyűjtött gondolatok jelentették a kiindulópontot az ágazat küldetésének és víziójának megfogalmazásához is.

A stratégiaalkotás utolsó fázisa, amely egyben a munka oroszlánrészét jelentette, a célok meghatározása és az akciók kialakítása volt. A SWOT analízisből az ágazat azon lehetőségei kerültek kiválasztásra, amelyek megvalósíthatósága reális, az iparág szereplőinek közös munkájával elérhető, külső körülmény nem, vagy csak kis mértékben befolyásolható.

A vetőmag ágazati stratégia prioritásai, célkitűzései

- **A megnövekedett (és egyre növekvő) közép-kelet-európai vetőmagigények Magyarországról való kielégítése**

A hazai vetőmagágazat által előállított termékek piaca nem kizárólag Magyarország, hanem jóval inkább a közép-kelet-európai régió. A megfelelő programok segítségével és közös ágazati fellépéssel a piacra jutás hatékonysága javítható, a magyar vetőmagszektor ismertsége növelhető. Az egyedi cégek eredményessége ezekkel a közösségi akciókkal támogatva jelentősen javítható a korábbi időszakhoz képest.

- **Nemesítési központok további kialakítása**

Az állami tulajdonú és támogatásból gazdálkodó, alaputatást folytató kutatóintézetek és a vetőmagágazat közötti tudástranszfer meglehetősen alacsony szinten van. A nyugat-európai példák jól mutatják, hogy az innováció és a nemesítési potenciál növelésében ezen a területen hatalmas lehetőségek rejlenek. Noha egyes cégek és kutatóintézetek között léteznek egyedi alapon történő együttműködések, a szövetségi szintű összehangolt iparági megközelítés teljes mértékben hiányzik.

- **Vetőmag Tudásközpont (alapképzés, tréningek)**

Az agrárképzés, és ezen belül a vetőmag szakmérnöki képzés színvonala hosszú évek óta folyamatosan csökken. A minőségi oktatás hiányában a legtöbb vetőmagos cég kénytelen saját maga kiképezni a munkatársait.

- **Szélesebb együttműködés más szakmai szervezetekkel**

A szervezet jelenleg is több szakmai

A vetőmagágazat küldetése:

A magyar vetőmagágazat évszázados hagyományokra, a felhalmozott szaktudásra és a kiemelkedő magyar természeti adottságokra építve nyújt innovatív integrált megoldásokat a fenntartható mezőgazdasági termelés versenyképességének növelése érdekében. Célunk, hogy regionális központként, a nemzeti és nemzetközi piaci igényeknek megfelelő fajtákat nemesítsünk, csúcsmínőségű vetőmagokat állítsunk elő és forgalmazzunk a legmagasabb élelmi-szerbiztonsági elvárásoknak megfelelően.

A vetőmagágazat víziója:

A közép-kelet-európai régió vetőmag-előállító és nemesítő központjaként működő magyar vetőmagágazat kiváló minőségű vetőmagot állít elő, amely a vidék és ezen belül a mezőgazdasági termelés fejlődésének kulcsa.

Mi, a magyar vetőmagipar szereplői a tudomány határait feszegetve olyan megoldásokon dolgozunk, amely egészséges, fenntartható környezetet biztosít a jövő generációinak. A mezőgazdasági termelés lehetőségeinek kiszélesítésével, egyre több faj és fajta termesztésbe vonásával, a természetes élőhelyek megőrzésével nagymértékben hozzájárulunk földünk biológiai sokféleségének megőrzéséhez.

szervezettel tart fent aktív kapcsolatot, és számos területen együttműködik velük. Ennek ellenére szükség van a stratégiai partneri kör szélesítésére, valamint az együttműködések konkretizálására is.

• Feketekereskedelem visszaszorítása

A fekete (szürke) kereskedelem sajnálatos velejárója a vetőmag-forgalmásnak. A feketekereskedelem teljes mértékű megszüntetése szinte lehetetlen, azonban a szakmának minden rendelkezésére álló eszközzel küzdenie kell ellene.

• Pozitív vetőmag ágazati image kialakítása

Általános és folyamatos feladat a vetőmagágazat ismertségének és elismertségének növelése a kormányzat és a hatóságok, valamint a médián keresztül a szélesebb társadalom körében.

A teljes stratégia megtalálható a VSZT honlapján (www.vszth.hu) az Ágazati stratégia menüpont alatt.

A megvalósítás útján

Talán közhelynek hangozhat, de tény, hogy minden stratégia csak annyit ér, amennyi megvalósul belőle. A Munkacsoport ennek ismeretében végezte munkáját és reálisan megvalósítható célokat próbált kitűzni a stratégiaalkotás során. Fontos azt is megjegyezni, hogy ez nem a Szövetség, hanem az ágazat stratégiája, ezért a tervek, kitűzött célok eléréséhez és a hozzájuk kapcsolódó akciók elvégzéséhez szükség van az ágazat szereplőire. Az egyes célokkal azonosulni tudó tagjaink felkutatása, illetve a folyamat további lépéseinek meghatározása érdekében a VSZT titkársága újabb kérdőívet állított össze, amelyet a napokban kiküldött a tagság számára. Reményeink szerint az elkövetkező hónapokban körvonalazódik azon tagjaink köre, akik részt kívánnak venni egy-egy vagy akár mindegyik akcióban, kialakításra kerülnek az egyes munkacsoportok, és megkezdődhet a célok folyamatos megvalósítása.

Ezúton szeretnénk ismételtet megköszönni a Stratégia Alkotó Munkacsoport munkáját. A megbeszélések minden alkalommal rendkívül konstruktívak voltak, s bár nem mindenki tudott az összes ülésen részt venni, a csoport minden tagja jelentősen hozzájárult észrevételeivel, véleményével a stratégia megalkotásához.

R. Sz., N. N.

Szervezeti hírek

Közös megbeszélésen értékelték a tavaszi szezon kilátásait a Kukorica és Ipari növények Szekció Bizottság

Február 22-én a hibridnövények szezonjának értékelése céljából ült össze a Kukorica és Ipari növények Szekció Bizottság a fajtatulajdonosokkal együtt. A megbeszélés célja az volt, hogy a résztvevők felmérjék, hogy van-e, volt-e hiány a kukorica és a napraforgó vetőmagok piacán. Miután a résztvevők anonim módon összesítették, hogy az idei évben mennyi vetőmag áll rendelkezésre, egyetértettek abban, hogy általános vetőmaghiány nincsen, de egyes népszerűbb hibridekből hiány jelentkezhet a 2011. évi nyugat-európai, rosszabbul sikerült vetőmag-előállításoknak és a közép-kelet-európai megnövekedett igényeknek köszönhetően, valamint annak következtében, hogy a tavalyi jó terménypiaci árak miatt a termelők egyre inkább a prémium kategóriás hibrideket keresik.

A résztvevők a továbbiakban szorosabb együttműködést várnak a forgalmazók és a fajtatulajdonosok között a készletek alakulásának felmérése, a szezon tervezése érdekében.

Megtartotta ez évi első ülését a VSZT Elnöksége

Az Elnökség tavalyi ülésén részletesen megvitatta a Stratégia Alkotó Munkacsoport által készített Vetőmag Ágazati Stratégiát. Az élénk és intenzív vitát követően az Elnökség az anyag néhány elemének újragondolására tett javaslatot. A munkacsoport a szükséges módosításokat elvégezte, és 2012. március 27-én ismét az Elnökség elé terjesztette a javaslatot. A módosítások áttekintése után az Elnökség egyhangúlag elfogadta az ágazat stratégiáját.

Az Elnökség megtárgyalta az MgSzH átszervezésének ügyét és az ezzel kapcsolatos VSZT erőfeszítéseket. A téma igen szerzteágazó, felmerült a fajtaminősítő szakterületet ért leépítések, a vetőmag-minősítés hatékonyságának növelését célzó VSZT javaslat és az élelmiszerlánc-felügyeleti díj kérdése. Az Elnökség megállapította, hogy a megkezdett munkát, a kommunikációt folytatni kell, és akár új, meglepő ötletekkel kell kiegészíteni. Egyúttal megvitásra került a Vidékfejlesztési Minisztérium „Magyar földbe magyar

vetőmagot” kampánya, illetve a témában tartott sajtótájékoztató elhangzott VSZT nyilatkozat is.

Az Elnökség egyhangúlag elfogadta az Ellenőrző Bizottság jelentését, mely szerint a pénzügyi tartalék a következő évek zavartalan működését biztosítja, a költségek 2011-ben a tervezett alatt maradtak. A könyvelést és az elszámolást a Bizottság rendben lévőnek találta.

Az ügyvezető beszámolt a titkárságon történt személyi változásokról, *Németh Károlyné* nyugdíjba vonulásáról, és bemutatta az új kolléganőt, *Iván Katalint*. A külföldi szervezetekkel kapcsolatos hírek közül kiemelendő, örömdetes esemény, hogy a Nemzetközi Vetőmag Szövetség (ISF) elnökségébe magyar kolléga került *Pavelka Arpád* személyében. Végezetül az Elnökség úgy döntött, hogy 2012 őszén közzétartást tart a szövetség, melynek időpontjára, helyszínére, témájára vonatkozóan javaslatokat vár a titkárságtól.

Kalászos fajták szaporító területi arányának nyilvánosságra hozatala

Hosszú évek gyakorlatának megfelelően a NÉBIH (korábban MgSzH Nö-

➤ vénytermesztési és Kertészeti Igazgatósága) minden évben közzéteszi az őszi búza, őszi árpa, tavaszi árpa és tavaszi zab esetében a 12 legnagyobb területen szaporított fajta sorrendjét. A VSZT Kalászos Szekció Bizottsága 2012. január 19-én azzal a kéressel fordult a NÉBIH munkatársához, hogy a továbbiakban ne csak az első 12 fajtát publikálják, hanem a lista bővüljön ki, és tegyék közzé, hogy az egyes fajták milyen arányban szerepelnek a hazai vetőmag-szaporításokban.

A NÉBIH teljes mértékben nyitott volt a szakmai javaslatot illetően. Annak érdekében, hogy az adatokat nyilvánosságra tudja hozni, hozzájárulási nyilatkozatot kért a fajtatulajdonosoktól.

Öröndetes, hogy a megkérdezett fajtatulajdonosok közül 24 támogatta a fajtája/fajtái szaporító területi arányának nyilvánosságra hozatalát, megküldte hozzájáruló nyilatkozatát a VSZT titkárságára, és csak két cégtől érkezett negatív válasz. Az adatközlést támogató fajtatulajdonosok szinte teljes mértékben reprezentálják a hazai kalászos vetőmag-szaporításokat.

A VSZT felvette a kapcsolatot a NÉBIH Vetőmag-felügyeleti Osztályának illetékes munkatársával, és az adatok elérhetőek lesznek a NÉBIH, illetve a VSZT honlapján.

Hódmezővásárhelyen ült össze a Takarmány Szekció Bizottság

2012. április 25-én az Agroszemek Kft. látta vendégül a VSZT Takarmány Szekció Bizottságát, s ennek köszönhetően a megbeszélés résztvevői betekintést nyerhettek a családi gazdaság sokszínű történetébe, jelenlegi helyzetébe, jövőbeni terveibe. Számos vállalkozásba belefogott már a család, ennek eredményeit tekinthette meg a Bizottság az üzemi séta során. A cégbemutatót követően szó esett a lucernavetőmag-termesztés aktuális helyzetéről, problémáiról, az AKG program hiányosságáról. A programban nem tették kötelezővé a fémzárolt vetőmag használatát, így élénk az illegális, nem fémzárolt szaporítóanyagok kereskedelme, az interneten is számos hirdetés található.

A NÉBIH képviselői beszámoltak a takarmánynövények vetőmagvainak szaporítási helyzetéről. Általánosságban továbbra is csökkenés tapasztalható mind a szaporító területek, mind pedig a fémzárolások vonatkozásában.

Dr. Ruthner Szabolcs tájékoztatást nyújtott a Bizottság számára az MgSzH NÉBIH-hé történő átszervezésével, a természetes környezet megőrzésére szánt takarmánynövény-vetőmagkeverékekről szóló rendelettel és a

csávázott vetőmagok jelölési kötelezettségére vonatkozó Európai Unió előírással kapcsolatban.

A megérdemelt pihenés

19 évnyi közös munka után, nyugdíjba vonulása alkalmából, május 2-án meglepetés ebédrel búcsúzott Németh Károlytól a VSZT titkársága és a sok év alatt jó ismerőssé vált kollégák. A meglepetés igazán jól sikerült, hála a résztvevők titoktartásának. A nem várt sokadalom először igencsak megdöbentette Editet, majd a felismerést követően örömteli mosoly szökött az arcára.

Edit mint irodavezető meghatározó szerepet töltött be a Szövetség életében már a VSZT megalakulásától fogva. Az első időkben Dr. Hullán Tibor mellett egyedül vezette és intézte az iroda ügyeit, később bővült a titkárság, és míg jöttek-mentek az újabb kollégák, Edit jelentette a stabil pontot a VSZT titkárságán.

A továbbiakban az iroda vezetését és az adminisztratív ügyek intézését új kolléganőnk, Iván Katalin végzi.

Ezúton is jó egészséget, unokáktól nyüzsgő, kellemes nyugdíjas éveket kívánunk Editnek.

R.Sz., N. N.

Takács Istvánné, Kárpáti Gábor, Kisvárdai Ildikó, Iván Katalin, Németh Károlyné, Dr. Hullán Tibor, Apostol Emília, Németh Noémi, Dr. Ruthner Szabolcs, Dr. Kator Zoltán, Takács Géza

Fókuszban a vetőmagcsávázás

A vetőmagcsávázás technológiája az elmúlt néhány évtizedben rendkívüli mértékű fejlődésen ment keresztül. Az ágazatban dolgozó szakemberek hiszik és vallják, hogy a vetőmaggal terjedő és a csírákban a talajból fertőző kórokozók ellen a leghatékonyabb és leggazdaságosabb eszköz a csávázás. A mai csávázószer minden tekintetben megfelelnek a legmagasabb igényeknek, mivel szerformájukból adódóan a magon egyenletes eloszlást, jó tapadó képességet (minimális leporlást) biztosítanak. A vetőmaggal „barátságban” vannak, nem csökkentik a csírázóképeséget, és a kezelt mag tárolhatóságát sem akadályozzák, sőt, éppen ellenkezőleg. A növényvédelmi előírások azonban folyamatosan szigorodnak, különösen az EU területén, így a szakmának mind a felhasználók, mind pedig a döntéshozók felé folyamatosan demonstrálnia kell, hogy képes megfelelni ezeknek a követelményeknek.

Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) elindította az Európai Vetőmag-csávázási Rendszert (ESTA)

Hivatalosan is elindult az ESTA, az ESA rendszere, melynek célja, hogy garantálja a minőséget a vetőmag csávázása, illetve a csávázott vetőmag kezelése és felhasználása során. Ez az első átfogó, és a kapcsolódó folyamatokat is magában foglaló rendszer, amelyet a vetőmag ágazat saját maga hívott életre és működtet, valamint amelynek célja a csávázás minőségének, és a csávázott vetőmag megfelelő kezelésének biztosítása.

A védjeggyel oltalmazott rendszer elemei garantálják, hogy a vetőmag csávázása professzionális és csúcsmínőségű legyen:

- Minőségbiztosítási szabályzat (ESTA Standard), ami biztosítja a csávázóüzemek akkreditált ellenőrök által végzett független minősítését.
- Útmutató az ellenőrök számára (ESTA Lista), amely a Standard harmonizált alkalmazását és értelmezését segíti elő.
- Meghatározott maximális leporlási értékek.

• Egységes vizsgálati előírás a leporlási érték meghatározására.

• Ajánlás a csávázott vetőmag megfelelő jelölésére és a felhasználók számára nyújtott információra vonatkozóan (lásd később).

A minősítési folyamaton átesett vetőmagüzemek megkapják a jogot arra, hogy belépjenek az ESTA rendszerébe, és használhatják az erre kialakított logót a csávázott vetőmagok csomagolásán. A logó jelenléte nem csupán azt jelenti, hogy a csá-

vázott vetőmag adott minőségi követelményeknek megfelel, hanem a biztonsági előírásokat tartalmazó címkézési ajánlással együtt elősegítheti a vetőmag szabad áramlását az Európai Unió tagállamai között is.

A vetőmagágazat komolyan elkötelezett amellett, hogy biztosítsa az európai gazdák számára a jó minőségű, a felhasználók és a környezet számára is biztonságos csávázott vetőmagokat, amelyek a lehető legjobb védelemmel vannak ellátva a kártevők és kórokozók ellen, minimális növényvédő szer felhasználás mellett. Az előírások fejlesztése, valamint az üzemek független ellenőrzésének és az eszközök minősítésének költségei mellett az ESA komoly energiát fektet a tudatosság növelésébe, információszolgáltatásba, képzésbe és – természetesen – az igazgatásba.

Az ágazat komoly célt tűzött ki maga elé: a tervek szerint az elkövetkezendő egy-három évben be kívánja vezetni a rendszert az Európai Unió egész piacára, és ki kívánja terjeszteni több növényfajra, illetve minden csávázási eljárás módra.

Csávázott szántóföldi vetőmagok jelölése

A tavaly júniusban hatályba lépett 1107/2009/EK rendelet kötelezően előírja, hogy a forgalomba hozott, csávázott vetőmagot tartalmazó zsákokon a hatóanyag(ok) és a csávázószer neve mellett fel kell tüntetni a csávázószerre vonatkozó, biztonsági előírásokat tartalmazó S és Spe mondatokat.

Az Európai Vetőmag Szövetség kidolgozott egy piktogramokból és általános szövegből álló tájékoztató címkét. Az ESA ajánlása azért ideális megoldás, mert alkal-

mazásával egyrésztől biztosítható, hogy az EU-n belül egységes címkézési rendszer alakuljon ki, másrésztől pedig az ESA címke minden típusú csávázószer esetén alkalmazható, így nem kell az egyes csávázószerre és kombinációikra külön-külön címke típust legyártani.

A tavalyi tárgyalások során a magyar Hatóság még nem foglalt állást a kérdésben, ezért 2012. június 30-ig türelmi időt biztosított a csávázott vetőmagok rendelet szerinti címkézésére vonatkozóan.

A türelmi idő lejártát megelőzően a Növényvédőszer-gyártók és Importőrök Szövetsége Egyesület, a VSZT, valamint a NÉBIH ügyben illetékes igazgatóságai ismétlen leültek megtárgyalni a kérdést. A részletes vitát követően a Hatóság úgy határozott, hogy *elfogadja a 2012. július 1. és 2013. március 31. között forgalomba hozott szántóföldi növényfajok csávázott vetőmagjait tartalmazó zsákokon az ESA által kidolgozott piktogramokat és általános tájékoztató szöveget tartalmazó címkék használatát*. A hatóság ugyanakkor előírja, hogy a tájékoztató szöveget legalább 8-as betűmérettel kell megjeleníteni a címkén. Emellett kötelező feltüntetni a csávázószer hatóanyagát és márkanevét. A szántóföldi vetőmagok esetében ez a hatósági címkén megjeleníthető.

R. Sz., N. N.

Egy cívis cég a cívis városból

A Cívis Seed Kft. az alapító okirat szerint ugyan tavaly volt húsz éves, ám az igazi ünneplés egy évvel későbbre esik, lévén, hogy az alapító tulajdonosok egyike, Kiss Ferenc az alapítás után csaknem egy évig gipszelt lábbal otthonról irányította, szervezte a céget. Azóta – szerencsére – nyoma sincs a combnyaktörésnek, és már semmi sem akadályozta meg a cég töretlen fejlődését. Amikor Kiss Ferenc cégtulajdonos, ügyvezető igazgató felidézi az elmúlt két évtized legfontosabb mozzanatait, akkor természetesen az emberi kapcsolatok, a szakmai megbízhatóság is szóba kerül.

Némi nosztalgiával idézi fel a kezdeti időszakot az ügyvezető igazgató. A rendszerváltás után még működött a Vetőmag Vállalat, amely országos hálózattal rendelkezett, és budapesti központból irányították. A Hajdú-Bihar megyeiek – miután kiváló mezőgazdasági adottságokkal rendelkeznek – mindig is az ország élvonalához tartoztak a vetőmagtermesztést illetően. Ám a gazdasági rendszer változásai lehetővé tették, hogy a tenni akaró, tehetséges szakemberek önállósodjanak. Így tett Kiss Ferenc is, aki 1991-ben létrehozta a Cívis Seed Kft.-t, ahová maga köré gyűjtötte a tehetséges kollégákat is. A cég 10 fővel alakult, s ma is ugyanennyien dolgoznak benne, bár néhány személycsere történt azóta.

Túl a legnehezebb időszakon

Alapításakor a Cívis Seed Kft. fő tevékenysége a vetőmagvak termelése, és kereskedelme volt. Az első években csak belföldre termeltek, mivel a cégnek meg kellett szereznie a piaci partnereket is. De miután a kereslet is és a termelési kedv is adott volt, így gyorsan megvetették a lábukat a hazai piacon. Húszt növényfajjal kezdtek dolgozni, ebbe beletartozott a virágmag, búza, kukorica vetőmag, uborka hibrid előállítás, a hibrid napraforgó, a borsó, a bab vetőmag, az összes zöldségnövény. De foglalkoztak étkezési napraforgó, étkezési mák termesztésével, sárgaborsó előállításával, amely termékeket Budapesten, a nagyban piacon értékesítettek.

Elég nehéz időszak volt ez, idézi fel

az emlékeket az igazgató. A kezdeti nekibuzdulásból ugyanis sokan elbuktak, sok cég tönkrement, mivel a korrekt piaci viszonyok még csak körvonalazódtak. A Cívis Seed azonban megmaradt, s 1994-ben a holland résztulajdonosok a magyar magánszemélyek kivásárolták. Ettől kezdve a kft. 17 növényfaj (borsó, bab, kukorica, napraforgó, búza, zöldségnövények és ipari madáreleség) több száz fajtájának termeltetését végezte, csaknem 2000 hektáron. A termeltetést szerződéses alapon végezték és végzik a mai napig, amit szaktanácsadó hálózattal is segítenek. Szükség is van a szaktanácsadásra, mert 1994–1995 óta megváltozott a hazai időjárás, gyakorivá váltak a szárazabb évszakok, s ennek következtében a termelők nagy része felhagyott a vetőmagtermesztéssel. Ez azt is maga után vonta, hogy új termelőkkel kellett keresni. Ma már hat megyében, 1500 hektáron folyik az integrált termeltetés.

A borsó az igazi

A megtermelt vetőmagokat 1995 óta saját vetőmagüzemükben dolgozzák fel, majd a vevők kívánsága szerint csomagolják az árut: 25 kg, 40 kg, 50 kg, 1000 kg (Big Bag). A magokat csávázák, palettázzák, s a máktól a babig minden növényt tisztítanak. A megtermelt, letisztított, kiszerezett borsót bel- és külföldön adják el. Magyarország majdnem minden nagy- és kistételel forgalmazó cégének – MG Falker-GBBR Bt., Kertimag, Hermes, Garafarm – szállítanak. A termés csaknem felét külföldön értékesítik. Az üzemet saját erőből állandóan fejlesztik, a legkorszerűbb gé-

Névjegy

Kiss Ferenc: több lábon kell állni

Kiss Ferenc Debrecenben született 1954-ben. Szülővárosában végezte el az iskoláit, az agrárregyemet is. A diploma megszerzése után belekóstolt a téves világába, ahol kellő tapasztalatot szerzett. „Megtanultam, hol a helyem,” – jegyezte meg ezzel kapcsolatban. Ezután lépett be a Vetőmag Vállalathoz, ahol a megyei kirendeltségen dolgozott. A Cívis Seed Kft.-t 1991-ben alapította, s azóta is ez a munkahelye.

A család is központi helyen szerepel az igazgató életében. Három lánya született, Magdolna 31 éves, Ivett 25 éves, Diana 16 éves. Hobbija az utazás és a vitorlázás. A balatoni kikötőben lévő vitorlásának a neve – nem találtuk ki – Don Borsó.

pekkal szerelik fel, s a napi kapacitás 50 tonna vetőmag tisztítása.

Csaknem másfél évtizede döntöttek úgy, hogy a borsó vetőmag előállítására szakosodnak. Ennek több oka is volt: egyrészt az időjárás-változás, másrészt a piac változása. Olyan növényt kerestek, amelyet nagyfokú gépesítéssel termelhetnek a gazdák, s a piac is igényli. A borsóra és a babra esett a választás, saját kézbe vették a fajtafenntartást, a nemesítést és a kutatás-fejlesztést, létrehozva saját háromhektáros kísérleti telepüket. Dr. Nemeskéry Eszter irányította a fajtafenntartási, nemesítési munkákat, a régi fajták mellett új fajtákat is előállítottak. S bár a babból a legjobb magyar fajtákat termeltették, ez a növény nem állta a termesztési versenyt, így lassan abbamaradt a fejlesztési program is. Ezt az ágazatot Kiss Ferenc még

időben eladta, s a borsó termesztésére álltak rá.

Ha borsótermesztésről beszélünk, az tűnhet úgy a laikusnak, hogy csupán egy termékről van szó. Itt, a Cívis Seednél azonban ez több lábbon állást is jelent, ugyanis 30–40 borsófajtát termelhetnek. Az egyik láb a kerti borsó ágazat, amely a hobbikertek számára a kis kiszerezésű előállítását takarja. Ugyanezen lábhoz tartozik az export is, amelynek árualapját ugyancsak a kerti borsó szolgáltatja. Tizennégy országba – Új-Zélandtól Marokkóig, Hollandia, Olaszország, Szerbia, Románia stb. – viszik a feldolgozott, „konyhakész” termékeket. A másik láb a zöldborsó fajták termesztése, ezeket a konzervgyáraknak, hűtőházaknak termelik. A harmadik láb a takarmányborsó, madár borsó termesztése.

Integráció

A felfutó kereskedelem miatt a Cívis Seed 2001-ben létrehozta a Cívis Vetőmag Kereskedelmi Kft.-t, a termelést, tisztítást és a kereskedelem lebonyolítására. Debreceni Déli sori üzemükben évente 2000–3000 tonna árut dolgoznak fel. A tárolókapacitásuk 2500 tonna, ami megfelel Magyarország összes zöldborsó vetésterületéhez szükséges vetőmag 50 százalékának. A termelésben külföldi és magyar fajtákkal dolgoznak, de továbbra is töreksenek a saját fajták előállítására. Ennek érdekében 15 éve az Agrona Bt.-vel közösen 3 ha fajtakisérleti telepet tartanak fent a mai napig. A termesztés integrációban történik a kezdetek óta. Még nem is így nevezték, de már ösztönösen megérez-

A virágkarneválon nagy sikert aratott a Borsószem hercegisasszony

ték, hogy a termelőnek, aki tőkeszegény, meg kell hitelezni a vetőmagot, érdemes a szaktanácsadást rendszeresíteni, s a számlát a termelővel. Az is segítség, hogy kombájn-tisztán veszik át a termést, vagyis a szántóföldről egyenesen az üzembe szállítják az árut, ahol a piaci igényeknek megfelelően feldolgozzák. A vetőmag évente változó eredményt hoz a külfiacon. Ott is az időjárási tényezőktől függ elsősorban, hogyan „teljesít” a vetőmag. Ez az ingadozás megmutatkozik a cég árbevételi eredményein is. Tavaly például elérték a bűvös 500 millió forintos bevételt, de az idén – s ez már most látszik – ez valószínűleg nem teljesül. Ritkán teljesül a három feltétel: jó termelő, jó termés és jó piac. A húsz év alatt talán háromszor jött össze ez a kedvező kombináció, jelentette ki Kiss Ferenc.

Mit hoz a jövő?

A küzdelmek ellenére az igazgató jó választásnak tartja a borsót, mivel nem futószalagos termelésről van szó. A piaci igények is változnak, amelyhez persze igazodni kell. A vetőmag bizalmi cikk, s ha a vevő elégedett a minőséggel, akkor nem változtat. A bizalmat nehéz megszerezni, de még nehezebb megtartani. Csakis minőségi termeléssel lehet megmaradni. A fajták jók, s a cég közismerten világszínvonalú termékekkel jelenik meg a piacon.

Az igazgató úgy véli, hogy küzdelmes évek állnak mögötte és a cég mögött. Ha újrakezdene, akkor nem kísérletezne annyit, hanem hamarabb kiválasztaná a fő irányt. S a türelemmel is gazdaságosabban bánna, ami az igazgató olvasatában annyit tesz, hogy nem fordítana annyi érzélményt, energiát egy-egy termelő betanítására, mint ahogyan azt az elmúlt években tette. Igaz, ő még azt tanulta, hogy a munkahelyen is fontos a jó emberi kapcsolat, és nehezen venné fel a mai kor ritmusát. Ma ugyanis elhidegültek az emberek, amit nem csak a magánéletben, a társadalomban tapasztalhatunk, hanem az üzleti világban is. S ha a jó oldalát nézzük az elmúlt húsz évnek, akkor az igazgató büszke lehet arra, hogy sikerült létrehozni egy sikeres céget, olyat, amely stabilan, jól működik.

Mit hoz a jövő? Az igazgató úgy véli, hogy a borsótermesztésnek hosszú távon van jövője, ezért a vetőmag feldolgozás terén kell tovább fejleszteni a technológiát. Miként az export tevékenység kezelését is, mert úgy látja, hogy egy exportőrnek mindig úton kell lennie.

Hajtun György

Kiszállításra várva

A nemesítés művészet is

A Magyar Növénynemésítők Egyesülete a közelmúltban, május 10-én tartotta tisztújító közgyűlését, amelyen – Marton Csaba öt éves elnöki munkáját megköszönve – Bóna Lajost választották új elnöknek, Pauk Jánost és Pedryc Andrzejt alelnöknek. Bóna Lajos alapító tagja az egyesületnek, így 1989 óta részese az itt folyó munkának, s mondani sem kell, hogy jól ismeri a tagokat, az elmúlt időszak eredményeit. Az új elnökkel természetesen azokról a szándékokról is beszélgettünk, amelyek miatt elvállalta a korántsem könnyű munkát ígérő posztot.

A beszélgetést a kályhától indítjuk, amely alapján azt mondhatjuk, hogy az egyesület a nemesítési hivatást végzők és eredményeik rangjáért és védelméért létrejött szervezet. Az egyesület tagjai és vezetősége interaktív kommunikációt folytatnak a növénynemésítés tudományos, és gyakorlati területein, a mezőgazdaság termelő és feldolgozó szektorai számára, az állami és privát szférában egyaránt. Alapvető küldetésük, hogy egymással és a társtudományokkal, a gazdasági szférával együttműködve, a legmagasabb etikai normákat tartva járuljanak hozzá a magyar szántóföldi növénytermelés, a kertészet és erdészet, a mezőgazdaság biológiai alapjainak folyamatos és fenntartható fejlődéséhez, a szektor jövőképeinek alakításához.

Változások kora

Ugyancsak a történelmi hűséghez tartozik, hogy *Bóna Lajos* az egyik alapítója volt az egyesületnek, amely a rendszerváltás előtti utolsó pillanatban jött létre. „De akkor már a világ és az ország is elég nagy forrongásban volt, így a fiatal nemesítők fontosnak érezték, hogy egyfajta érdekközösségbe tömörüljenek” – mondta az elnök. Az egyesület tagsága 150 fő körül alakult, akiknek több, mint fele aktív, ma is körülbelül ennyi taggal van élő kapcsolata a vezetőségnek.

Ahogy a társadalomban is, az egyesületben is sok minden változott az elmúlt 23 év alatt. A magyar növénynemésítésben a legnagyobb változást az hozta, hogy az állami szférából a magánszférához került e tevékenység nagy része is. A rendszerváltás után a mezőgazdaságban bekövetkezett változások, a kárpótlási törvény, a privatizációs folyamatok a nemesítő szakmát is érintették. A '90-es években viszont egyfajta érdektelenség lengte körül a szak-

mát, a magángazdaságok zöme nem igényelte a nemesítési tevékenységet. Ennek oka, hogy a gazdaságok többsége alultőkésített volt, nem jutott pénz kutatás-fejlesztésre, az innovációk megfizetésére, alkalmazására, a kísérletezések finanszírozására.

Szerencsére ismét változtak az idők, s az elmúlt évtizedben már nagyobb megbecsülést kap és kapott a szakma. Köszönhető ez annak, hogy az agrárágazat egésze új perspektívát kapott. Az élelmiszer ma már stratégiai kérdéssé vált világszerte s idehaza is, így a mezőgazdasági termelés hatékonysága, gazdaságossága, az élelmiszer-biztonság központi kérdéssé vált. Így a növénynemésítésre is nagyobb szükségük van a gazdálkodóknak, mivel a növénynemésítők a talajjal, a víz-

zel, a biodiverzitás (biológiai sokféleség) fejlesztésével is foglalkoznak.

Kiélezett a piaci verseny

A biodiverzitást vagy biológiai sokféleséget korábban biológiai alapnak, háttérnek nevezték, hangsúlyozta az elnök. A nemesítés pedig leginkább ezzel a területtel foglalkozik. Új területnek számít a zöldenergia, hiszen ennek is több növény (kukorica, repce) adja az alapanyagát. Nem mindegy, hogy ezeknek a növényeknek milyen a hozamuk, hogyan képesek teljesíteni a változó klímában, eléggé szárazságtűrők, rezisztensek-e, stb. Az elnök megint csak visszakanyarodik az egyesület létrejöttének okaihoz. A múlt rendszerben az állami tulajdonú, központi költségve-

Névjegye

Bóna Lajos 1953. augusztus 20-án született, s a debreceni agráregyetem elvégzése után, 1977-ben lépett be a szegedi Gabonakutató Kft. jogelődjéhez, ahol ma is dolgozik. A tanulás – mondhatni – életre szóló program, hiszen – ugyancsak a debreceni egyetemen – Ph.D. fokozatot szerzett. A kutatóintézetben több beosztásban is dolgozott: volt tudományos főmunkatárs, osztályvezető, nemesítő, csoportvezető, tudományos munkatárs, intézeti mérnök. Az Egyesült Államokban posztgraduális képzésen vett részt 1990–1991-ben, így kiválóan beszél angolul, s oroszul is.

A tudományos munkássága a búza és a triticales nemesítés elmélete és módszertana témakörökben teljesedett ki: a szem és lisztminőség, beltartalom növelésének nemesítési vonatkozásai, szelekciós módszerek tanulmányozása és alkalmazása a nemesítés különböző fázisaiban; triticales és rozs nemesítési, honosítási, adaptációs vizsgálatok, metodikai kísérletek; gabonafélék alkalmazkodóképességének és stressztűrésének növelése, a gabonafélék savas-talaj/alumínium toleranciája, metodikai és élettani alapok kutatása.

Publikációinak száma több, mint 150, jelenleg is ad elő Gödöllőn, a Szent István Egyetem Genetika és Nemesítési Tanszékén, továbbá a Debreceni Agrártudományi Centrum hallgatói részére alkalmanként óraadást, kihelyezett gyakorlatvezetést végez.

A nemesítői tevékenység és szabadalmak hosszú listájából: minősített fajta (vezető nemesítő): őszi búza: 6, triticales: 5, tavaszi búza: 1, rozs (honosítás): 1. Minősített fajta (társnemesítő): őszi búza: 25, durum búza: 4. USA-ban bejegyzett közel izogén búza vonalak: 6.

tésből gazdálkodó telepeken, intézményi hálózatban indult meg a munka. Nagy szükség volt a termelésben a fajtákra, a vetőmagra. A nemesítés rangja felértékelődött, tudományos rangra került, és együtt fejlődött a társtudományokkal (gépesítés, biológia, számítástechnika). Jellemző erre a korszakra a tervgazdálkodás, annak számos hátrá-

nyával, de pozitívumaival, erősségeivel is. Így a gazdálkodás alapjául szolgáló tudományok, az alkalmazott kutatófejlesztő munka egyaránt ütemes fejlődésű, kiszámítható és tervezhető volt.

A rendszerváltás után a multinacionális és hazai privát vállalatok, valamint az állami szférájú kutatói nemesítés diverzifikált korszaka vette kezdetét. A mai korban a növénynemesítés térbeni kiterjedését illetően rendkívül diverzifikált. Növényfajtaikat állítanak elő a nagy nemzetközi multinacionális vállalatok, kis és közepes méretű hazai magánvállalatok, családi vállalkozások, egyetemi és akadémiai kutatócsoportok. Jellemző a korszakra a korábban a földművelésügyi tárcához tartozó ágazati minisztériumi nemesítő intézetek megszűnése, átalakítása, privatizálása. Ugyancsak a mára kialakult korszakra jellemző, hogy a vetőmagvak és szaporítóanyagok kereskedelmével foglalkozó piacon túlkínálat, rendkívül kiélezett verseny, küzdelem uralkodik.

Kevés a fiatal

Ami a nemesítő szakmát illeti, a multinacionális cégek megjelenésével a kutatók számára is kinyílt a világ – a szocializmus idején csupán a KGST kongresszusok jelentették a külföldi kapcsolatokat – ám ez azzal is járt, hogy egyfajta „agyelszívás” is megindult. A fiatal, tehetséges kutatók zöme külföldön talált munkát magának, s ez az egyesület tagságának összetételében is megmutatkozik. Ma még mindig nagyobb számban vannak jelen az idősebb, tapasztaltabb kollégák, mint a fiatalabb generáció. Eppen ezért tekinti az elnök feladatának a fiatalok megszólítását, a munkába való nagyobb mértékű bevonását. Az egyesület nyitott, és minden magyar növénynemesítő, illetve a rokonszakmát művelő kollégák jelentkezését szívesen fogadják. Ez persze függ a munkaadó multinacionális cég hozzáállásától is, van, ahol jó néven veszik az egyesületi tagságot, mások viszont feltételhez kötik a tagi viszonyt. Az elnök úgy véli, hogy 10 év alatt beáll a tagság összetételét illetően az egyensúly, s nem csupán a fiatalok, hanem a nemesítéssel foglalkozó családi vállalkozások száma is nőni fog. Az egyesület alapszabályát is korszerűsíteni kell, hiszen az egyik cél, hogy az egyesület az eddigieknél jobban szolgálja a magyar mezőgazdaság szereplőit. Szakmai összehangoló tevékenységet kell megvalósítani, ugyanakkor a nemesítők érdekképviseletét is el kell látniuk.

Előny a gazdáknak

A nemesítés olyan tudományos, és művészeti tevékenység, amelynek komoly gazdasági haszna van, definiálja a szakmát Bóna Lajos. A komoly gazdasági haszon csak az utóbbi évtizedekben kapott nagyobb hangsúlyt. A nemesítés olyan innovatív, fejlesztő tevékenység – és semmi szín alatt nem alapkutató – amely a gazdasági életben hasznosul, és a nemesítés bekerülési összegét is megtéríti. S nem csak a gazdálkodóknak jelent előnyt, hanem az országnak is, ha a nemesítmény külföldön is jól teljesít. Miért művészi a tevékenység? Azért, mert az a génbank, amiből a nemesítő dolgozik, és amit a munkássága alatt összegyűjtött magának, azt művészeti kollekciónak is nevezik a szakmában. Ahogy az igények változnak, vagy újak bukkanak fel, úgy kell a nemesítőnek is alkalmazkodnia, ami megint csak művészet, mert előre is kell látni.

Az egyesületi nyitottság azt is jelenti, hogy a társszervezetekkel is jó együttműködés kialakítására törekszenek. Az utóbbi öt évben már erre az útra tért az egyesület Marton Csaba vezetésével, hiszen szoros együttműködés jött létre a VSZT-vel is. A VSZT szövetségese az Egyesületnek, mert l'art pour l'art nemesítés ugyan létezhet, de az nem vezet kellő eredményre, és aligha hasznosul. A haszon a minősített fajtában testesül meg, s a vetőmagban realizálódik. A vetőmagot pedig jól kell elhelyezni, értékesíteni. Az Egyesület rendezvényeire, megmozdulásaira állandó meghívottként látják vendégül a testvérszervezetnek is nevezett VSZT-t. Már csak azért is, mert így kerekedik ki a szakmai kör.

Határon túl is

Az új elnök csapaterbernek tartja magát azzal, hogy a felelősség mindig az első számú vezetőt terheli. Ezt a módszert már Marton Csaba is alkalmazta, s ettől Bóna Lajos sem kíván eltérni. Számít a teljes vezetőség véleményére, így kollektív munkának szánja az alapszabály reformálását, megújítását is. Az elnök számít a Kárpát-medencei magyar nemesítőkre is, ami azt jelenti az olvasatában, hogy az országhatáron túlra is ki akarja terjeszteni az Egyesület hatóságát. A környező országokban ugyanis csak kis létszámú magyar nemesítők dolgoznak, akiknek szükségük van az egyesületi háttorszagra.

H. Gy.

„Magamat egy közvetítőnek tartom”

Egy újságíró kollégával interjút készíteni mindig nagyobb feszültséget jelent a cikk készítőjének, mintha „civil” embert szólaltatna meg. Ilyenkor ugyanis nem csak a „kérdőre vont” kollégát „akasztják”, hanem a kérdezőt is. Mondhatnánk úgy is, hogy két hóhért akasztanak egyszerre, de ezek a helyzetek időről-időre előállnak. S ez történt a Dr. Oláh Istvánnal folytatott beszélgetéskor is, amit abból az alkalomból folytattunk, hogy tavaly novemberben ünnepelték a MAG szakfolyóirat kiadásának negyedszázados évfordulóját.

A történelmi hűség kedvéért érdemes felidézni a szakfolyóirat alapításának okait. *Oláh István*, aki egymaga menedzselte, szerkesztette, írta, íratta lapszámról lapszámra a cikkeket, úgy gondolta, hogy a patinás MAG szakmai folyóirat megszűnését nem szabad engedni, annyiban hagyni. Kell a folytatás, mert egy szakma akkor életképes igazán, ha fel tudja mutatni az elért eredményeket, s az utókor is bepillanthat, felidézheti a múlt történéseit. Ehhez pedig, egy szakfolyóirat kiadása a legjobb megoldás.

Lapról lapra

A MAG folyóiratot a Vetőmag Vállalat adta ki, de miután a rendszerváltás után a cég tönkrement, nem volt, aki tovább vigye az újságot. Ráadásul az aranytollas újságíró, *Burián Béla* szerkesztő sem kívánta tovább folytatni a munkát, mivel nyugdíjba vonult. Mondhatni tehát, hogy István egy lepusztult, romokban lévő lapot vett át. Arra gondolt, hogy ezt ki kell bővíteni azzal a háttérrel, ami a vetőmagszakma hitelét is adja. Így bővült a lap tartalma a kutatás, a fejlesztés, a környezet témaköreivel, s ezért kapta a szakfolyóirat a „MAG Kutatás, Fejlesztés és Környezet” címet. A vetőmagszakma szinte kínálta a témaköröket, hiszen a kutatás, fejlesztés, környezetgazdálkodás mellett a növénytermesztésről a növénytermesztésig, sőt a gazdálkodásig lehetett meríteni.

István élt is a lehetőséggel. A MAG lapszámról lapszámra gazdagodott, s a gyorsan változó gazdasági környezethez is megpróbált igazodni. A vetőmagszakma változásait is be- és megmutatni, azt a szakmát, amely ma is működő-

képes, értéket, hagyományt és jövőt is képvisel. A MAG újságot a Vetőmag Vállalat alapította 1986-ban, s az Országos Mezőgazdasági Könyvtárral karöltve adta ki, amely utóbbi neve akkorigiban, egy időre MÉM Információs Központra változott. István itt dolgozott a fejlesztési, tanácsadói szolgálat vezetőjeként, így tehát munkaköréből adódóan találkozott az összes hazai mezőgazdasági lappal, kiadvánnyal. Minőségi lapot szerkeszteni – ez volt az alapelve. Hogy ez mennyire sikerült, azt az elmúlt 25 év, pontosabban a szakmában kialakult vélemények igazolják.

Az a fránya pénz...

Amikor a 25., jubileumi évbe lépett a kiadás, akkor István megkérte azokat a szerzőket, akik szép, tiszta, magyar nyelven írták a cikkeiket a lap számára, és MAG Aranytoll kitüntetést kaptak, hogy írjanak a saját pályájukról, pillanatnyi helyzetükről. Harminc kutató válaszolt, így összeállt az a jubileumi kiadvány, amelyre méltán büszke lehet a szerkesztő (a jubileumi kiadvány pdf formátumban letölthető az omgk.hu honlapról). Nem csak a szűk szakmai körből jöttek a dicsérek, hanem az agrárágazat egészétől. A jubileumi ünnepség nem jött volna létre a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala támogatása, és az örök mentor, a szegedi Gabonakutató Intézet segítségével nélkül.

Az elmúlt 25 év legnehezebb feladata a lap működtetése volt, idézi fel a szerkesztő. Nem volt stabil gazdasági háttér, alap a lapszámok megjelenítéséhez, így lapszámról lapszámra kellett a finanszírozás feltételeit megteremteni. Tegyük hozzá, mindenféle állami

segítség, támogatás nélkül, miközben a politikai forgószélben minden új agrár-miniszter, ágazati hatósági vezető írásban is elismerte a lap minőségét, fontosságát. A lap finanszírozásának alapjait azonban nem sikerült megteremtenie az egyszemélyes mutatóványban. István, aki marketing tevékenységből doktorált, egyedül nem volt képes erre, így utólag már tudja, hogy egy apparátus kellett volna ehhez a munkához. Ma már a marketing is önálló szakmává, iparszerű szakággá fejlődött.

A MAG hidat akart építeni az elmélet és a gyakorlat közé, s az akadémikusok egyike így is nevezte a szakfolyóiratot. István a legnagyobb elismerésnek azt tartja, hogy amikor a tudomány doktorai a doktori cím védésekor az irodalmi hivatkozások között rendre utaltak a MAG folyóiratban közölt írásaikra. Ez jelzi azt a magas színvonalat, amely a jubileumi kiadványban is megjelenik. „Bizonyos igény szint alatt nem szabad művelni a tudományt, és közvetíteni sem. Magamat egy közvetítőnek tartom, akinek az a hivatása, hogy a jót, az értékeset, a kísérleti munkában jónak bizonyultat minél gyorsabban átadjuk a gyakorlat számára. S ezt az alapszabályt mindig szem előtt tartottam” – mondta István.

Tükör a szakmának

Az „adni, hatni, tenni” hármas követelmény jelentette a lapszerkesztés bázisát. Adni valamit a gyakorlatnak, tenni ezért, és hatni, hogy minél gyorsabban a gyakorlatban hasznosuljanak azok az eljárások, amivel a gazdaságos, hatékony termelés megoldható, ami jövedelmet hoz a gazdálkodónak. S mindent önzetlenül, belső hittel, elhivatott-

MAG arany évkönyv 2011

A tartalomból:

Popp József: Lehetőségek és kihívások a magyar élelmiszergazdaságban

Somogyi Norbert: Gazdasági hazafiság? Védjegyek, árjelzők – a francia példa

Láng László, Bedő Zoltán: Dilemmák a növénynemesítésben – az őszi búza példáján

Matuz János: Rendhagyó önéletrajz („GK Csillag”, a jó minőségű és kiváló termőképességű őszi búza-fajta)

Mesterházy Ákos: Kalászfuzárium rezisztencia és a búzanemesítés

Bóna Lajos: Tritikálé: egy fiatal növény új lehetőségek előtt

Marton L. Csaba, Szőke Csaba, Pintér János: A kukorica stressztoleranciájának javítása

Mórocz Sándor: Mai szemmel a kukorica génmódosításról

Békési Pál: Egy 2006-ban írt szakcikemre emlékezve a MAG című folyóirat alapításának 25. Évfordulóján

Surányi Dezső: A génbank ültvények jelentősége: genetikai és kulturális kincs

Hajdu Edit: A szőlőnemesítés jelentősége és eredményei a múltban és a jelenben

Ligetvári Ferenc: A vízről, a táj alakításáról és a megélhetésről

Fári Miklós Gábor: A zöld-biomassa értéknövelő hasznosítási lehetősége: a levélfehérje-előállítás (Gondolatok a levélfehérje-előállításról)

Balikó Sándor: Egyszer már volt egy fehérjeprogramunk

Binnyei András: Megoldás lehet-e az ökoszociális mezőgazdaság?

Kovács Géza: Ökológiai (bio) nemesítés: lehetséges megoldások a gyorsan változó környezethez alkalmazkodó fajták előállítására

Kralovánszky U. Pál, Oláh István: Volt egyszer egy OMFB...

Kertész Zoltán: Számvetés

Kiss Erzsébet: Visszatekintés

Palágyi András: A csupasz árpától a fekete zabig... avagy eredmények és tanulságok négy évtized nemesítői múltjából

Polgár Zsolt: Burgonyakutatási Központ, Keszthely

Kruppa József, Ifj. Kruppa József: Új eredmények a tritikálnemesítésben és hasznosításban

Seprenyi Bálint István: A visszavetett vetőmag fajtaoltalmának érvényesítése

Vancsura József: A civil szféra szerepe az agráriumban

Bódis László: MAG-KÖSZÖNTŐ

végez az Agrofórum a növényvédelmi, növénytermesztési területen, hangsúlyozta a szerkesztő.

István mindig nagy hangsúlyt helyezett a magyar nyelv tisztaságának őrzésére, ápolására. Ézért is alapította a MAG Aranytoll díjat. Ez egyfajta küldetése, amit folytatni kíván, mert a szaknyelvet is védeni kell a „rongálástól”. István azt is reméli, hogy nem torz tükröt tartott a szakma elé, és a döntéshozók számára is a valóságot igyekezett bemutatni, az értékekre irányította a figyelmet. A magyar vetőmag és növénynemesítő szakmában óriási értékeket találhatunk, s ezt megfelelően kellene kezelni. A magyar agrár szürkeálmány nagy értékű, bár ezt az értéket „halkan” képviselik.

Lesz folytatás

A Kárpát-medence adottságai a klímaváltozás idején is előnyt adhatnak a versenytársakkal szemben, jelentette ki a szerkesztő. Egy karcagi, vagy éppen egy táplánszentkereszti milióban harc-edzett búza-, kukoricafajta megállja a helyét a világ más táján is. A biodiverzitás igazi ellensége a piaci érdekek érvényre juttatása. Egy biztos: az élelmiszer-biztonság kérdése a vetőmagnál kezdődik. Nem véletlen, hogy a MAG fejlécén is az a Heidegger gondolat olvasható, hogy: „A mag a vég és a kezdet, az öröklődő lényeges tulajdonságok hordozója, jelképezi a sokszorozódást és az elterjedést, a folytonosságot és a változást, a túlélést, a megújulást és a születést.”

István nem teszi le a lantot: évente szeretne kiadni egy aktuális MAG évkönyvet, mert a visszajelzések alapján szükség van erre. *Bálint György*, mindenki Bálint gazdája írta baráti hangú levelében: „Nagy örömet jelentett számomra, hogy tanulmányozhattam a MAG Arany Évkönyv 2011-ben megörökített írásműveket, amelyek hiteles képet adnak a magamfajta – témában érdekelt, de a speciális tudományág részleteitől távol tevékenykedő – agrárszakember számára.” A kiadványról szóló summázatot Gyuri bácsi az évkönyvben szereplő Kólcsey Ferenc bölcséletében vélte megtalálni: „egyszer eljön az idő, a mag kikél, nő, megéri, s gazdag aratással örvendeztet.” S ha az anyagi feltételeket is sikerül megteremteni, akkor a MAG ismét megjelenik. Derűs optimizmusra ad okot, hogy már vannak jelentkezők, akik támogatnák a szakfolyóirat kiadását.

(hajtun)

sággal kell tenni, mert – ahogy ezt a MAG is igazolja – ebből meggazdagodni nem lehetett.

A MAG egyfajta tükröt is tartott a vetőmagszakma elé, amit – mondjuk ki – a szakma nem igazán értékelte. István óvatosan bánik a megbecsültség fogalmával, s annyit jegyez meg, hogy ha a szakma megbecsülte volna a lapot, akkor a MAG ma is élne, sőt havi folyó-

iratként jelenhetne meg. Mert téma bőséggel rendelkezésre állna, a bőség zavara, a téma az utcán hever. A szakmai zsargonok itt igazi értelmet kapnak. Kevés olyan agrárlap létezik ma a palettán, amelynek láthatjuk a pontos funkcióját. A Magyar Mezőgazdaság az egyik kivétel, amely gyors és hasznos információkat szolgáltat az olvasóinak. Ugyancsak igényes és érdemi munkát

A zöldségnemesítés jövője érkezett

Az új zöldségfajták a fogyasztói és termelői elvárásoknak egyaránt megfelelnek

Manapság a fogyasztók újra felfedezik az ízek és a minőség varázsát, és arra vágnak, hogy ismét közelebb kerüljenek a mezőgazdasághoz, többet megtudjanak arról, hogy mi is kerül az asztalra. A zöldségnövények nélkülözhetetlenek az egészségmegőrzés és a kiegyensúlyozott táplálkozás szempontjából.

A vetőmagcégek és a nemesítők szerte a világon azon fáradoznak, hogy ezen kötelezettségüknek eleget tegyenek. Teszik mindezt az olyan új fajták nemesítésével, amelyek a természetők, a feldolgozók, a kereskedők, a házikert tulajdonosok és az egészségtudatos fogyasztók elvárásainak egyaránt megfelelnek.

A fogyasztók szerepe

A fogyasztók minőséggel, ízzel és tápértékkel szemben támasztott elvárásai jelentős hatással vannak az új zöldségfajták nemesítési irányára. A cégek keresik az előállítási lánc azon pontjait, ahol további lehetőségek mutatkoznak, és mindinkább beépítik nemesítési programjaikba, pl. amikor olyan üvegházi paradicsomfajtát nemesítenek,

amiben nagyobb mennyiségű ízanyag képződik, mint a többi üvegházi fajtában. Azonban a nemesítők, különösen az állami intézményekben dolgozó kutatók számára nehéz a végfelhasználók igényeinek felmérése.

Tegyük még jobbá a zöldségeket!

A dietetikusok szerint naponta legalább hétszer kellene zöldséget vagy gyümölcsöt fogyasztanunk ahhoz, hogy egészségesek maradjunk. A fogyasztók egyre inkább elfogadják ezt, különösen a fejlett országokban, ahol az elhízottság és a táplálkozási szokásokra visszavezethető egészségügyi problémák miatt az egészséges nassolnivalók piaca fellendült.

Az emberek világszerte növekvő figyelmet fordítanak arra, hogy egészségesen táplálkozzanak, és a megtisztított, frissen szeletelt zöldségek és gyümölcsök lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy élvezzék az egészséges táplálkozás örömeit anélkül, hogy a pulcolással kellene bajlódniuk.

A nemesítők mindent megtesznek annak érdekében, hogy növeljék a zöldségnövények tápanyagtartalmát. A szekunder metabolitok, mint a flavonoidok, jó hatással vannak az emberi

egészségre. Közismert tény, hogy az antioxidánsok, mint a likopin, gátló hatásúak a korszorúér elzáródással, ill. bizonyos típusú rákos megbetegedésekkel szemben. Azonban a tápanyagok növelése nem éppen egyszerű és olcsó feladat, hiszen ahhoz, hogy a változás számottevő hatással legyen az emberi egészségre, a tápanyagok mennyiségét 100, 200 vagy akár 1000%-kal is növelni kell. Egyes kutatók úgy vélik, hogy az ilyen mértékű változást nem lehet csupán hagyományos nemesítési eljárások alkalmazásával elérni. A biotechnológia eszközeit a nemesítők nagy része nem alkalmazza a fogyasztói ellenállás miatt, ami a genetikailag módosított élelmiszerekkel szemben mutatkozik. Különösen érvényes ez az olyan nagy piacokra, mint Európa vagy Japán.

A termesztési tulajdonságokra koncentrálnak

A termésátlagok maximalizálása mindig is fontos szempont volt a termelők számára, azonban manapság egyéb tényezők is előtérbe kerültek. Kiemelten fontos szempont az, hogy kevesebb ráfordítás mellett, kisebb területen a lehető legnagyobb termés legyen elérhető, ezzel gazdaságossá téve a termesztést. Néhány termelő emellett nagy fi-

gyelmet fordít a fajta rezisztencia tulajdonságaira, illetve a környezeti adottságokkal szembeni ellenálló képességére. Bár a biotechnológia több szántóföldi növény – pl. kukorica, szója – esetében nyújtott megoldást ezekre a kihívásokra, a zöldségnövények esetében továbbra is a hagyományos nemesítési eljárások alkalmazásával igyekeznek javítani a fajták természetési és tárolási tulajdonságait. Azonban a molekuláris genetika fontos szerepet játszik a nemesítés folyamatában, hiszen egyre nagyobb arányban alkalmaznak molekuláris markereket, amelyek lehetővé teszik a genetikai információ nyomon követését, ezzel hatékonyabbá téve a keresztezési és szelekciós munkát. Ilyen technikák alkalmazásával hozták létre pl. azt a paradicsomfajtát, amely hosszabb ideig hagyható a termőterületen anélkül, hogy jelentékeny termésvesztésig kelletkezne (Extended Field Storage), így, ha valamilyen ok miatt a termés nem tud időben betakarítani, nem kell komoly termés kieséssel számolnia.

Betegségellenállóság

A betegségekkel való versenyfutás a világon minden nemesítési programban kiemelt szerepet kap. Ennek eredményeként született meg pl. a gyökérgolyva ellenálló káposzta vagy a fitoftóra rezisztens paprika.

Elsőszámú szempont a megjelenés

A zöldségek külső megjelenése rendkívül fontos a frisspiaci értékesítés szempontjából, így kiemelt nemesítési cél a tetszetős zöldségfajták fejlesztése. Ezzel a céllal nemesítették a kelkáposzta és a kelbimbó keresztezésével létrehozott, tápanyagokban gazdag, zöld, lila, illetve bikolor különlegességet. Egy másik érdekesség az a soklevelű saláta, amely hosszan eltartható, hiszen a kereskedők és a vendéglátóipar számára ez fontos tulajdonság.

A könnyen, gyorsan előkészíthető zöldségek mind a feldolgozóknak, mind pedig az idő szűkében lévő fogyasztóknak fontosak, ilyen pl. az a paradicsomfajta, amely szeleteléskor kevés levet ereszt, így az ebből készített szendvicsek nem áznak el.

De bármi legyen is a nemesítési cél, a legfontosabb a zöldségfajták diverzitásának fenntartása és növelése.

Forrás: www.seedworld.com

A szellemi tulajdonjogok védelme jelentheti a bolygó jövőjét

Hajlamosak vagyunk arra, hogy a hasznért, a jutalomért dolgozzunk, ez alapvető természetese az embernek és az üzleti életnek. Ha nagyobb hasznot remélünk az erőfeszítéseink eredményeként, többet fektetünk be, nagyobb kockázatot vagyunk hajlandóak vállalni.

Ez ugyanúgy igaz a vetőmagiparra, mint a gyógyszeriparra, a szoftverfejlesztésekre, a repülő- és űrtechnikára és az elektronikai ágazatra. A vetőmagágazatban sosem volt nagyobb szükség a befektetésre és a kockázatvállalásra. Ha arra gondolunk, hogy a Föld lakossága naponta 150 000 fővel gyarapszik, és 2050-re várhatóan eléri a 9 milliárd főt, akkor a mezőgazdasági termelés 70%-kal kell növelni. Ez a növekedés csak további folyamatos befektetésekkel, és kockázatvállalással valósítható meg.

2008-ban a 15 legnagyobb vetőmagipari és biotechnológiai cég 2,4 milliárd dollárt (ez a bevételek 8,5%-a) fordított kutatás-fejlesztésre (*forrás: CropLife International*). Ez a ráfordítás az utóbbi három évben csak növekedett, hiszen 2011-ben a hat legnagyobb cég közel 3,5 milliárd dollárt szánt a fejlesztésekre. De nem csak a nagy cégek fektetnek be. A cégek szerte a világon azon dolgoznak, hogy fajtáikat fejlessék, azok különböző területeken természetűek legyenek, illetve különleges tulajdonságok nemesítésén fáradoznak.

Erősíteni kell a szellemi tulajdon elismertségét

A befektetésekhez szükséges pénz biztosításának legjobb módja az, ha a termékben testet ölt a szellemi tulajdon a piac szereplői tiszteletben tartják. A szellemi tulajdon védelmére számos lehetőség kínálkozik, pl. a szabadalom, a növényfajta-oltalom, az üzleti titok és a szerződések. Azon növényfajok és piacok esetében, ahol ezek az eszközök sikeresen használhatók, a kutatások megtérülnek, a produktivitás javul, jobb növényfajtákat hoznak létre egyre inkább fenntartható módon.

Egy amerikai kimutatás alapján, amely összehasonlítja a kukorica, szója, gyapot és búzakutatások 1987 és 2007 közötti eredményeit, könnyen belátható a kutatás-fejlesztés jelentősége. 1987 és

2007 között a szója termésátlag 29%-kal, míg a búza termésátlag mindössze 19%-kal növekedett. Az egy véka [gabonamérték (36,35 l)] szója előállításához szükséges energiafelhasználás 65%-kal, egy véka búza energiaigénye 9%-kal csökkent. A vékánkénti üvegházhatású gázok kibocsátása szója esetében 38%-kal csökkent, azonban búza termesztésekor 15%-kal nőtt. A szója vízhasznosításának hatékonysága 20%-kal javult, míg a búza tekintetében nem változott.

Egyértelmű, hogy a befektetés lehetőségét teremt arra, hogy nagyobb termésátlagokat érjünk el egyre inkább fenntartható módon. A szellemi tulajdonjog hatékony védelme serkentőleg hat ezekre a befektetésekre.

Az Amerikai Vetőmag-kereskedelmi Szövetség (ASTA) a szellemi tulajdonjogok világviszonylatú elismeréséért és védelméért küzd. Ennek érdekében részt vesz a kongresszusi meghallgatásokon, és írásos véleményt nyújt be minden, a témát érintő politikai üggyel kapcsolatban. Az ASTA erőfeszítéseket tesz a növényfajta-oltalom erősítése és a szellemi tulajdonjoghoz kapcsolódó képzések fejlesztése érdekében.

Az ASTA tevékenysége a szellemi tulajdonjogok erősítése érdekében

A jelenlegi célkitűzések között szerepel a szellemi tulajdonjogokhoz kapcsolódó képzés fejlesztése és a kezdeményezés kiterjesztése nagyobb közösségekre, csakúgy mint a vetőmagágazatra. Ennek célja a vetőmagokhoz kapcsolódó különböző szellemi tulajdoni formák ismertségének növelése, valamint, hogy a cégek élni tudjanak a szellemi tulajdon védelmének és az esetleges jogsértések elleni fellépésnek a lehetőségeivel. Ezen erőfeszítéseknek nagy szerepük van a vetőmagágazat befektetéseinek megerősítésében. Összefoglalva tehát, a szellemi tulajdonjogok védelme lehetővé teszi a cégek számára, hogy kockázatot vállaljanak és befektessenek a kutatás-fejlesztésbe annak érdekében, hogy fenntartható termés mellett nagyobb termésátlagok elérésére képes növényfajtákat hozzanak létre.

Forrás: Seed Today 2012/II.

Megkezdődik az Arany Rizs termesztése

2013-ban megkezdődhet az Arany Rizs termesztése a Fülöp-szigeteken

A Fülöp-szigeteken 2013-tól termesztetvé válik az Arany Rizs. A kezdeményezés célja, hogy az élelmezésbiztonság növekedjen, valamint, hogy csökkenjen az A-vitamin hiányából fakadó halálesetek száma. Az új Arany Rizs fajta már a két legkárosabb betegséggel, a tungro vírussal és a baktériumos levélfoltossággal szemben is ellenálló.

Több mint 30 évig fejlesztették

Tíz évbe telt – 1980-tól 1990-ig – kifejleszteni azt a technológiát, melynek segítségével géneket lehet bejuttatni a rizs genomjába, és újabb 9 évbe telt, míg sikerült azt a gént beépíteni a növény génállományába, amelynek köszönhetően működik az A-provitamin bioszintézis útja. Függetlenül az Arany Rizsben rejlő hatalmas humán-egészségügyi lehetőségektől, vagyis hogy csökkenthető a megvakulások (500 000 gyermek évente) és a halálesetek (2–3 millió gyermek évente) száma, a hatóságok nem könnyítettek a szabályozáson, engedélyezési folyamatokon.

Azokban az országokban, ahol az Arany Rizs egészségügyi előnyöket biztosíthatna, és a nagyobb önállóságot is jelenthetné. Annak ellenére, hogy szabadalommal védett az Arany Rizs előállításának technológiája, a Syngenta Seeds AG biztosította az ingyenes hozzáférést a technológiához a humanitárius célú felhasználás érdekében.

Az Arany Rizs mögött húzódo tudomány

Maga a rizs növény természetes módon szintetizálja a béta-karotint a vegetatív

szövetekben, azonban a bioszintézis út két lépése hiányzik a rizsszem szövetéből. Hosszú és fáradságos út vezetett az Arany Rizs megszületéséhez, míg elegendő tudományos adat állt a német és svájci kutatók rendelkezésére ahhoz, hogy módosítsák a bioszintézis utat.

1999-ben az első generációs Arany Rizs (SGR1) 1,6 $\mu\text{g/g}$ béta-karotint tartalmazott. 2005-re sikerült megnövelni a béta-karotin termelődését, ennek köszönhetően 31 $\mu\text{g/g}$ béta-karotint tartalmaz, így már megfelelő karotin forrást jelent azok számára, akik napi 100–200 g rizst fogyasztanak.

Forrás: Seed Today 2012/1.

Kukorica, hímvirágok nélkül

A „tökéletes mutáció” hibridvetőmag előállításához

Ha kiiktatjuk a kukoricából a szteroidokat, az akár a növény „tökéletesítéséhez” is vezethet. Egy amerikai egyetem kutatói arra voltak kíváncsiak, hogy milyen összefüggés van a természetes brasszinoszteroidok – növényi, szteroid típusú hormon – és a növény habitusa között.

Véleményük szerint szükség van a növények felépítésének megváltoztatására ahhoz, hogy minimálisra tudjuk csökkenteni az élelmiszer- és üzemanyag-termeléshez szükséges területek nagyságát. Ha találunk egy olyan természetes mutációt, ami a szükséges eredményre vezet, sokkal jobb helyzetbe kerülünk, mintha genetikai módosítást alkalmaznánk, hiszen a technika nem talált teljes körű elfogadottságra. A kutatók azt állapították meg, hogy ha a kukoricában nem termelődnek

brasszinoszteroidok, a növény törpe marad, és a hím ivarú címer helyett is nővirágzat képződik. Véleményük szerint ez a mutáció tökéletes a hibridkukorica vetőmag-előállításához, hiszen a növény nem termel pollent.

Széleskörű alkalmazás

A kutatás során az Arabidopsis genomjára vonatkozó információkat használták fel, és azt találták, hogy a kukoricában is ugyanaz a gén felelős a brasszinoszteroidok képződéséért, mint az Arabidopsisban. A kutatók arra számítottak, hogy a hormonok hiánya a növény termetét fogja befolyásolni, azonban a virágok nemére is hatással volt.

Egyelőre még nem ismert, hogy a jelenség csak a kukoricára jellemző,

A hím ivarú címer helyett nővirágzat képződik (Purdue University)

vagy általánosabb, más növényeknél is megtalálható szabályozási rendszerről van szó. Azonban, ha a hormonok és a virágok neme közötti összefüggés más növények esetében is igaznak bizonyul, akkor az a lehetőségek széles skáláját biztosíthatja olyan növények nemesítésében, amelyekből csak hím- vagy csak nővirágú egyedekre van szükségünk.

Forrás: Seed Today 2012/1.

Összeállította: N.N.

Syngenta a G8-on

A G8 2012. évi tanácskozása, amit a Globális Élelmezésbiztonság témájában rendeztek májusban, minden szempontból fontos mérföldkő volt. Rámutatott, hogy a közszféra és a magánszektor partnerkapcsolata létfontosságú szerepet tölthet be a mezőgazdasági termelékenység javításában, különösen az afrikai kontinens agrárnövekedésében és társadalmi boldogulásában. A Syngenta vezérigazgatóját, Mike Macket, s természetesen a Syngentát is óriási megtiszteltetés érte, hogy a Camp Davidben lezajlott G8 találkozó szekcióüléséhez csatlakozhatott, és kifejtette a témában a cég álláspontját.

A G8-ra most először hívtak meg a magánszektorból üzletembereket, mindösszesen 4 vállalatvezetőt, köztük a Syngenta első számú emberét. Ez rámutat az élelmezésbiztonság kiemelt jelentőségére a világ vezető nagyhatalmait aktuálisan foglalkoztató számos egyéb kérdés mellett, mint például az euró válsága.

Obama elnök meghívása Mike Mack számára nem a véletlen műve volt. Egyértelmű elismerése volt a Syngenta eltökélt erőfeszítéseinek, úgymint a Világgazdasági Fórumon betöltött szerepének, az Új Vízión – Afrikai Mezőgazdaság és Növekedés programjának, valamint a Syngenta Alapítvány úttörő munkájának. Ezen felül megbecsülése a Syngenta aktív részvételének a világ mezőgazdasági technológiáinak kifejlesztéséért, abban tett elterjesztéséért és az afrikai kontinensen a termelők érdekében kifejtett szolgálataiért.

A speciális találkozón, melyet az amerikai külügy szervezett és Obama elnök vezetett, a G8 vezetői, Etiópia, Ghána és Tanzánia miniszterelnökei, valamint az Afrikai Szövetség elnöke vett részt.

A G8 a világ gazdaságilag legfejlettebb 7 országának és Oroszországnak az együttműködési fóruma. Tagok: Kanada, Franciaország, Németország, Olaszország, Japán, Egyesült Királyság, Amerikai Egyesült Államok és nyolcadikként Oroszország.

A G7/G8 egy informális fórum. A titkársága évenként változik a tagok között meghatározott menetrend szerint. A kezdetben szűk körű éves találkozókból mára rendszeres napi kooperáció lett, mely miniszteri és magas kormányzati szinten zajlik.

Obama, az USA elnöke a G8 fórumon

Obama elnök kérdésére, azaz hogy miként tud a Syngenta segíteni az Afrikai mezőgazdasági termelékenység növelésében, Mike Mack megosztotta a Syngenta termékeinek afrikai használatával kapcsolatban nyert tapasztalatait. Kifejtette, hogy a termékhasználat mellett az alkalmazástechnológiai oldalról sok mindent tesz a cég; faluról falura járnak képviselői, tanítják a gazdákat, demonstrálják a Syngenta technológiák használatát. Majd ezt követően a legfogékonyabb, leghaladóbb termelők teszik ezt gazdatársaik körében. Emlékeztette a vezetőket, hogy a G8 országoknak, melyekben az élelmiszerellátás színvonala megfelelő, felelősségük van az élelmezés biztonságának megteremtésében más, ezen a területen jelentős hiányosságokkal küzdő országokban. Ez a találkozó kiváló történelmi alkalmat biztosított erre Afrika esetében. Mack előadása nagy hatással volt abban a tekintetben is, hogy a Syngenta kezdeményezései nem csupán koncepciók, hanem ténylegesen megvalósult programok, melyek a megfelelő kormányzati támogatásokkal a termelékenység komoly növeléséhez járulhatnak hozzá. A Syngenta segítségével a

termelők komoly eredményeket értek el Brazíliában és Vietnamban, Indonéziában és Bangladesben. Afrika számára tehát már megvannak azok a más országokban sikerrel működő minták, amelyet meg lehet valósítani.

Habár a média figyelme gyakorta csupán Brazília felé irányul, az afrikai lehetőségek nagyon vonzóak. A kontinens szántóterülete több, mint háromszor nagyobb, mint Brazíliáé, a mezőgazdaság összességében szintén háromszor nagyobb. Ugyanakkor a hatalmas mezőgazdasági szektor sokkal kevésbé hatékony és eredményes. A megközelítés egyszerű: az újítások alkalmazása MA, óriási termelékenységet, hasznot fog jelenteni HOLNAP. A megfelelően megválasztott programok azt eredményezhetik, hogy a kistermelők – akik jelenleg leginkább asszonyok – a szimplán megélhetésből a tényleges, piacorientált mezőgazdaságra térhetnek át, megteremtve a biztos jövedelmet, pozitív hatást gyakorolva a teljes társadalomra.

Brazíliát ma mint egy siker-országot ünneplik. A Syngenta hisz benne és tesz is azért, hogy Áfrikában egy hasonló sikertörténet bontakozhasson ki.

A Camp David-i csúcstalálkozó legfontosabb megállapítása az új technológiák és a magánszektor mezőgazdaságban betöltött jelentős szerepének felismerése volt. Mivel a világ sok részén még mindig a banki válsággal küzdenek, figyelemre méltó volt, hogy a G8-as kormányok a magánszektorra a megoldás részeként látják. Ez gyökeresen elüt attól, amit sokszor egyes államok, vagy a lakosság hajlamos gondolni, miszerint a problémát maguk a vállalkozások jelentik.

Bíró János
marketing vezető
Syngenta

Az EU Közös Fajtakatalógusainak változása

Megjelent a Szántóföldi növények 30. kiadásának 5. kiegészítése és a Zöldség-növények 30. kiadásának 3. kiegészítése. A frissítések, valamint a teljes listák elérhetők az Eur-LEX-en. (www.eur-lex.europa.eu)

Vetőmagüzemekre vonatkozó katasztrófavédelmi hozzájárulás

2011. októberben jelent meg a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról, illetve a törvény két végrehajtási rendelete, a 208/2011. (X. 12.) kormányrendelet és a 219/2011. (X. 20.) kormányrendelet.

Több megkeresés érkezett a VSZT titkárságára a jogszabályi változással kapcsolatosan, és a VSZT jogi szakértője szerint a vetőmagüzemek a törvény személyi hatálya alá esnek, tevékenységük alapján kötelesek a katasztrófavédelmi hozzájárulás megfizetésére. Az előírás szerint minden termelőnek saját magának kell felmérnie az üzem területén jelenlévő veszélyes anyagok mennyiségét és ennek eredményeként el kell végezni az üzem veszélyességi besorolását.

23/2012. (III. 19.) VM-rendelet a szántóföldi növényfajok vetőmagvainak előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 48/2004. (IV. 21.) FVM-rendelet módosításáról

2012. március 19-én megjelent a 48/2004. FVM-rendelet GMO vizsgálatokra vonatkozó módosítása.

A korábban hatályos jogszabályhoz

képest az érdemi módosítások a következők:

- a rendeletről kikerült a len és a rizs, jelenleg a repcére, szójára és kukoricára vonatkoznak az intézkedések;
- az EU-ból, illetve egyenlősített harmadik országból származó, Magyarországon forgalmazni kívánt vetőmagot a beszállítást követő 5 napon belül be kell jelenteni a hatóságnak (a GMO vizsgálatról szóló mérési jegyzőkönyv csatolásának kötelezettsége megszűnt);
- a bejelentett tételek vizsgálati szándékáról kockázatbecslés alapján 5 napon belül dönt a hatóság, és a kijelölt tételből a döntést követően 5 napon belül mintát vesz. A hazai előállításakor a mintavétel szintén kockázatbecslés alapján, szűrőpróbaszerűen, a fémzárláskor történik;
- a hatóságnak a vizsgálati eredményt a mintavételtől számított 30 napon belül a bejelentő rendelkezésére kell bocsátania. A vetőmagtétel forgalmazása a vizsgálati eredmény függvényében kezdhető meg;
- a hazai előállítású, illetve az EU és 3. országból származó import tételről a bejelentő/fémzároltató a rendelet melléklete szerinti nyilatkozatot teheti a tétel GMO mentességéről (ez opcionális);
- a jogszabály rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.

Az MgSzH és a MÉBIH összeolvadásával létrejött a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

2012. február 29-én, a 24. Magyar Közlönyben jelent meg az a három kormányrendelet (22/2012., 23/2012., 24/2012. kormányrendelet), melyek

rendelkeznek a hivatali átalakulásról. 2012. március 15. óta a NÉBIH látja el a vetőmagtermesztéshez és -forgalmazáshoz kapcsolódó hatósági feladatokat.

Élelmiszerlánc-felügyeleti díj

Az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletről szóló 2008. évi XLVI. törvény 47/B. § tavaly év végi (2011. évi CLXVI. törvény) módosításának értelmében az élelmiszerlánc-felügyeleti szerv (NÉBIH) részére az élelmiszerlánc hatósági felügyeleti tevékenységével összefüggő feladatok ellátásának fedezése érdekében az élelmiszerlánc meghatározott szereplői évente felügyeleti díjat kötelesek fizetni.

A jogszabály hatálya kiterjed az élelmiszer-, takarmánytermelési célú vetőmag előállítására, forgalmazására, valamint tárolására. A díjfizetés mértéke a fent nevezett tevékenységekkel kapcsolatos előző évi nettó árbevétel 0,1%-a.

2012. április 27-én megjelent a 40/2012. (IV. 27.) VM-rendelet az élelmiszerlánc-felügyeleti díj bevallásának és megfizetésének szabályairól. A VM-ben folytatott többkörös egyeztetés ellenére sem sikerült elérnünk, hogy a vetőmag szektor kikerüljön a jogszabály hatálya, így a díjfizetési kötelezettség alól. A javaslataink közül egyedül az egyéb, vetőmag minősítéssel összefüggő hatósági díjtételek csökkentésére vonatkozó indítványunk talált pozitív fogadtatásra, melynek alapján a VM megkezdi a vetőmagok minősítéséről és vizsgálatáról szóló 107/2003. FVM díjtétel rendeletének felülvizsgálatát. A vizsgálati díjak csökkentésének mértékéről, illetve a jogszabály-módosítás ütemezéséről jelenleg még nincsen pontos információnk.

VETŐMAG SZÖVETSÉG SZAKMAKÖZI SZERVEZET ÉS TERMÉKTANÁCS LAPJA

Elérhetőség: **dr. Ruthner Szabolcs** ügyvezető igazgató

1113 Bp. Ábel Jenő u. 4/b • Tel. 06-1-332-5755, Fax: 06-1-302-6507 • E-mail: vszt@vszt.hu • Honlap: www.vszt.hu

Felelős szerkesztő: **Hajtun György**

Szerkesztő Bizottság: **Dr. Balikó Sándor** /elnök/ (Bóly Zrt) • **Bíró János** (Syngenta Seeds) • **Blum Zoltán** (Saaten Union)
Dr. Bóna Lajos (Magyar Növénynevelők Egyesülete) • **Pavelka Árpád** (ZKI) • **Virágné Pintér Gabriella** (Gabonakutató)

Kiadja: A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Felelős kiadó: VSZT ügyvezető igazgatója